

lazi objekt u akuzativu, nego se naprotiv objekt aktivne rečenice pretvara u subjekt pasivne. Aktivna rečenica *Čitaju Šenou* pretvara se u pasivnu ovako: *Čita se Šenou*. Tako onda spomenute rečenice treba da glase: »Kad se tako tekućini dodala dovoljna količina octa... Čini se čudno, da se prosječno iz hrvatske književnosti mnogo čita Kolar, Kumičić, Šenoa, Novak Simić i Đalski...« Ovu pogrešnu konstrukciju osudio je i prof. Maretić 1924. u Jezičnom savjetniku (str. XXVII).

Zamršen i složen nisu identični pojmovi i ne mogu se jedan drugim zamjenjivati. Prema tome zaista izdavači knjiga griješe, ako popravljaju tekstove onako od oka, ne oslanjajući se na gramatičke i pravopisne propise. Lj. J.

JE LI POŠTO UZROČNI ILI VREMENSKI VEZNIK

U dnevnoj štampi i u časopisima kadšto se susreću primjeri, u kojima se veznikom *pošto* ne kazuje vrijeme, nego uzrok ili razlog, zašto se nešto dogodilo ili zašto se nešto događa. U »Glasu rada« od 1. V. 1952. nalazi se na pr. i ova rečenica: »Pošto ste vi bili na godišnjem odmoru (zarez!) vama je pripadala plaća«, gdje je mjesto *pošto* trebalo da stoji *budući da* (Budući da ste bili na godišnjem odmoru, pripadala vam je plaća). Sličnih primjera ima i u »Narodnom listu« (14. IX. 1952: Pošto (mj. budući da) tako veliku svotu nije moguće osigurati u budžetu, ne će preostati drugo (zarez!) nego da se ishodí dugoročni zajam), u »Borbi« (25. IX. 1952: Pošto (mj. budući da) se radi o jednom (nepotrebno!) važnom pitanju, ... mislim (zarez!) da je o ovome potrebno

razviti diskusiju), u »Vjesniku« (10. XI. 1952: odbornici i odbori, čije (mj. kojih) se funkcije znatno proširuju (zarez!) pošto (mj. jer) odlučuju o svim bitnim pitanjima), i t. d. Svuda je tu, kao što se vidi, *pošto* trebalo zamijeniti uzročnim veznikom, pa bi primjeri bili i bolji i jasniji.

Veznik *pošto* ima vremensko značenje te označuje radnju, koja se dogodila prije neke druge radnje, koja je izrečena glavnom rečenicom. Tako je *pošto* upotrebljeno u »Borbi« od 21. IX. 1952: »Pošto se zaustavio na obali... g. Idu se,,, uputio (k mauzoleju)«, ili 14. IX. 1952: »Pošto je izložen slučaj malog Ivana Pirečnika, u pismu se dalje kaže...«, a tako ga upotrebljavaju i dobri hrvatski pisci, na pr. Kolar (u zbirci »Ili jesmo ili nismo«, str. 8:... pošto se na brzu ruku spremio, on je gord i nepristupačan... pošao k izlazu; str. 25: Pošto je nesigurnim glasom... zapitao stražara i od njega doznao, gdje je od prilike kuća g. Gummhaltera, on se zaputi u grad; i sl.). I Maretić (u Gram. i stil. 2, 470, i u Jez. savj., 99) upućuje na to, da u dobrom jeziku *pošto* treba upotrebljavati samo u vremenskoj službi.

Do uzročne službe moglo je doći naslanjanjem na uzročno što, koje se čuje u primjerima »Ne volim te, što si zločest« ili »Bog nije kriv, što ljudi zlo čine«, koji je Maretić uzeo iz Karadžićevih narodnih poslovice. No Vuk Karadžić je u početku pisao i *zašto* u uzročnoj službi, te je od toga poslije odustao, pa bi tako i svi, koji danas veznik *pošto* uzimaju u uzročnoj svezi, trebali da se povedu za njim i da se vrate na bolje (i određene, jasnije) *budući da* ili *jer*.

Josip Vončina

OSVRTI

RJEČNIK HRVATSKOGA ILI SRPSKOGA JEZIKA, 53. i 54. svezak, Zagreb 1952. (Izdanje Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti)

Prvi svezak Rječnika hrvatskoga ili srpskoga jezika, što ga na svijet izdaje

Jugoslavenska akademija, štampan je u kolovozu godine 1880. Prvi obrađivač Rječnika bio je Đuro Daničić (do god. 1882.). Nakon njegove smrti nastavio je njegovo djelo M. Valjavec (do god. 1897.). Treći po redu bio je P. Budmani (do god.